

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՐԱՆԻ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԳՐԱԽԱՆՑ

Յ ա ն ձ ն ա ժ ո ղ ո վ ո յ

Տ Ե Տ Ր Դ.

Տպագր. Տ. ՏՕՂԱՄԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ
(Սուրբան Համամ, Մոլա Թաքի)
1912

1065

Ա. Կառավարութեան կողմանէ տուրքի

Փոխարէն ապօրէն գրաւումներու օրինակներ

Ս Ե Բ Ա Ս Տ Ի Ա

1. Կիւրիւն . Կեօպէկօրէն . — Միսաթ Թահմազեանի 3 արտերն 300 ոսկի արժողութեամբ 10 լիւրայի փոխարէն գրաւած է Կառավարութիւնը : Սեղրակ Թահմազեանի մէկ արտը 60 լիւրա արժողութեամբ 20 լիւրայի փոխարէն գրաւած է Կառավարութիւնը :

Պ Ր Ո Ւ Ս Ա

2. Կեմէյիկ . — Կէմէյիկի զանազան գիւղերու մէջ 20 անձերէ աւելի գիւղացիներու՝ ըստ ցուցակի , արժէքաւոր արտեր , մարգեր եւն . Կառավարութիւնը գրաւած է փոքրաքանակ վէրկիի պարտուց փոխարէն 1903 ին եւ որոնց տուրքերն դեռ ժողովուրդը կը վճարէ :

Բ. Երկրագործական պանգայի պարտուց

Փոխարէն ապօրէն գրաւումներու օրինակներ

Կ Ա Ր Ի Ն

1. Բիլի . Ասդրերդ . — Աւետիս Աւետիսեանի 3 արտերը 200 տէօնիւմ , 800 շրշ . փոխարէն 1906 ին գրաւած է Պանքան :

2. Խնուսքերդ կամ Մեծնկերս . --

Կարապետ Վարդանեանի արտերը 300 տէօնիւմ 200 լիւրա արժողութեամբ 30 լիւրայի փոխարէն գրաւած է Պանքան :

Գ. Անհատական պարտուց փոխարէն

Ապօրէն գրաւումներ

Վ Ա Ն

1. Կարճկան . — Ուրանց . — Գիւղին Հայ հասարակութեան 25 անձերու , որոնց անունները նշանակուած են ընդ-

հանուր ցուցակին մէջ , արտերը , անտառները մարդագեղարկները եւայլն . պարտուց փոխարէն գրաւած են զանազան բռնուորներ , ըստ ցուցակի :

2. Ստուս. — Գիւղացի 6 անձերու, ըստ ցուցակի, արտերը, գոմերը, ջրաղաց, տուն եւ այլն գրաւած են գլխաւորաբար Ապտիրլահմանի գերդաստանը եւ զանազան բռնաւորք, որոնց անունները նշանակուած է ցուցակին մէջ :

3. Կուր. — Գիւղին Հայ հասարակութեան 26 անձերու, ըստ ցուցակի, արտերը մարգագետինները, տուները, եւ այլն զանազան կալուածները գրաւած են գլխաւորաբար Խորխորաթի Փիրձ Մըսթաֆա եւ ուրիշները, ցուցակին համեմատ 1900-1903 թուականներու մէջ :

4. Աղբակ. — Բաղ. — 5 Գիւղացիներու, ըստ ցուցակի, հողերը, արտերը մարգագետիններին եւն. գրաւած են փոխարէն Պարտքի Շէյխ Համիտ ֆաշան :

5. Պաշգալէ. — 7 Գիւղացիներու, ըստ ցուցակի կալուածները, արտ, մարգագետին եւն. պարտքի տեղ գրաւած են Փերա աղա, Մգաֆար, Մուլա Համիտի որդին Էմին, Ուսո, Օսման Պէշիր եւ այլք :

6. Սորան. — 8 Գիւղացի անձնաւորութեանց՝ որոնց անունները կան նշանակուած ընդհանուր ցուցակի մէջ, արտերը մարգագետինները տուներ եւ այլն պարտուց փոխարէն գրաւած են թէյօ, Շարօ, Համիտի որդի Օսման հաճի Ամար եւ այլք ըստ ցուցակի :

7. Ճուրամերկ. — 24 գիւղացիներու, ըստ ցուցակի, զանազան կալուածներ, պարտուց փոխարէն գրաւած են Խալիլան կամ Խանան գիւղին Դիրտերը :

8. Էրնկեան. — Խաչօ Սաֆէրեանի կալուածը 30 լիրա արժողութեամբ 5 ոսկւոյ փոխարէն 1904 թն գրաւած է Շարաֆ պէյ :

Երեք գիւղացիներու, ըստ ցուցակի, արտերը մարգագետինները եւն. գրաւած է պարտուց փոխարէն Պաշքալէցի Շէյխ Գասըմ :

9. Պիկկեռ. — 7 Հայ գիւղացիներու, ըստ ցուցակի, արտերը, եւն. պարտքի տեղ գրաւած է Օսման աղա :

10. Հասպասան. — 4 Գիւղացիներու, ըստ ցուցակի, արտերը, Մարգերը եւ այլն պարտքի տեղ գրաւած է Շէյխ Համիտ փաշա :

Յովհաննէս Յովհաննէսեանի արտը 7 ոսկւոյ փոխարէն Օսման աղան գրաւած է :

11. Խառասան. — Մելիք Մուրաաեանի արտերը եւ տունը 350 զրշի տեղ գրաւած է Բաշիտ Էֆէնտի :

12. Մաշխալ. — 5 Գիւղացիներու արտերը եւ այլն պարտուց փոխարէն գրաւած են Ալի Էֆ., Շէրիֆ պէյ, Օտտպաշի Մահմուտ եւ այլք ըստ ցուցակի :

13. Հեթիւան. — 8 Գիւղացի անձնաւորութեանց, ըստ ցուցակի, կալուածներ, արտեր, մարգագետիններ եւ այլն պարտքի փոխարէն գրաւած են Պաշքալէցի Շէյխ Հաքիմ եւ Շէյխ Թահիր :

14. Չուխ. — Մինաս Մսերեանի մարգագետինը 400 զրշի փոխարէն գրաւած է Հաճի Հապիպի որդին 1902 թն :

15. Աղբակ. — Փանոս եւ Մանասէ Ղազարեանի մարգերը 1 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է հաճի Հապիպ :

Յովսէփ Մուրատեանի արտերը 200 զրշ. փոխարէն գրաւած են 1890-1902 թն Պաշքալէցի Սայիտ պէյ եւ այլք : Մուրատ Պետրոսեանի մէկ արտը 1903 թն 1 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է հաճի Ահմէտ Էֆ. :

16. Առակ. — Յովհաննէս Փանոսեանի արտերը 300 տէնիւմ պարտքի տեղ գրաւած է 1902 թն Համիտ փաշա : Գրիգոր Մուրատեանի եւ Ներսիս Պետրոսեանի արտերը եւ ջրաղացները նոյնպէս գրաւած է Համիտ փաշա :

Նոյն գիւղէն 2 ազգայնոց արտերն եւս գրաւած է նոյն դրութեամբ Համիտ փաշա 1900-1901 թն :

17. Ալլաս. — Պօղոսին արտերը 75 տէն. գրաւած է պարտքի փոխարէն դայմագամ Հասան պէյ :

18. Ալաճան. — Սարգիս Պօղոսեանի

արտերը 24 տէօն. 6 ոսկիի փոխարէն 1906 ին գրաւած է Սայիտ Իպրահիմ :

Տօլօ Սարգիսեանի արտերը 20 լիրա արժողութեամբ 2 ոսկեոյ փոխարէն գրաւած է Քիւրտ Համօ :

19 . Հնձան . — 14 Հայ գիւղացիներու ըստ ցուցակի , արտ , այգի , անտառ եւն. պարտքի տեղ գրաւած են գլխաւորաբար Ֆարհատ աղա Տուսօ Օսման եւն. բոնաւորներ որոնց անունները նշանակուած են ցուցակին մէջ :

20 . Ծապօր . — 6 Գիւղացիներու՝ ըստ ցուցակի արտեր , տուններ , ջրաղացք , եւայլն , գրաւած են պարտուց փոխարէն Սարուխան Իւնեա եւ ընկերք 90ական թուականներուն :

21 . Սօրփ . — Գիւղացի 9 անձնաւորութեանց ըստ ցուցակի կալուածները , արտ , անտառ , պրակ եւն. գրաւած են պարտքի փոխարէն Սօրփեցի Ավիթ եւ ուրիշներ ըստ ցուցակի :

22 . Պաղուանց . — 20 Հայերու , ըստ ցուցակի կալուածները՝ աբա , այգի , անտառ , եւն. գրաւած են զանազան քիւրտ բռնաւորներ , որոնց անունները նշանակուած են ցուցակին մէջ 90ական թուականներուն :

Կ Ա Ր Ի Ն

1 . Խնուս . Պուրնազ . — 29 Հայ գիւղացիներու սեփական արտերը եւ ուրիշ զանազան կալուածները պարտքի փոխարէն գրաւած են զանազան քիւրտեր ըստ ցուցակի :

2 . Կոլվաճոֆ . — 30է աւելի գիւղացիներու ըստ ցուցակի արտեր , մարգագետիններ եւայլն պարտքի տեղ գրաւած են զանազան քիւրտեր եւ թուրքեր , ցուցակին համեմատ եւ մասնաւորաբար Խարութցի Սօֆի :

3 . Կօթալ . 8 անձերու՝ ըստ ցուցակի , կալուածները գրաւած են Եուսուֆ աղա

եւ այլք , որոնց անունները նշանակած են ցուցակներու մէջ :

4 . Գարաջօպան . — 7 Հայ գիւղացեաց արտերը եւ այլ կալուածները պարտուց փոխարէն գրաւած են Ֆախի Շաիր եւ Ասար եւայլք :

5 . Խնուսքերդ Կաւ Մօնկերտ . — 6 անձերու ըստ ցուցակի , արտեր , մարգեր եւն. պարտքի տեղ գրաւած են այլ եւ այլ քիւրտեր , թուրքեր ցուցակին համեմատ :

6 . Բարաֆօքրի . — 4 անձերու , ըստ ցուցակի . կալուածները պարտքի փոխարէն գրաւած են հաճի Ահմէտ պէյ եւ այլք :

7 . Խնուս . Էրպիս . — 4 անձերու , ըստ ցուցակի կալուածները պարտքի տեղ գրաւած է Շիւքրի պէյ :

8 . Խօզլու . 6 Հայ գիւղացիներու , արտերը ըստ ցուցակի գրաւած են Մոհրան աղան եւ այլք :

9 . Արօս . — 8 անձնաւորութեանց՝ ըստ ցուցակի արտերը գրաւած են պարտքի տեղ Տիւֆանէ Ալի եւ այլք ըստ ցուցակի :

10 . Խալիլ չալուշ . — 20է աւելի հայերու ըստ ցուցակի արտերը եւ այլք գրաւած են զանազան քիւրտեր :

11 . Ջեվերմե . Հայ հասարակութեան վերաբերեալ 27 արտեր , մարգագետիններ 16 տուն եւ այլ գրաւած են պարտքի փոխարէն Իպրահիմ զատէ Նատըր պէյ , Գասրմ աղա եւ ուրիշներ :

Յարութիւն Յովհաննէսեանի՝ արտերը 60 զրշ. փոխարէն գրաւած է Ֆախի խալի :

12 . Եհնիֆօյ . — Ոսկեան Տօնօեանի արտը , ախոռը 100 լիրա արժողութեամբ 50 ոսկեոյ փոխարէն գրաւած է Հիւսէին աղա :

13 . Բաքերգ . Գեղուան . — Հայրապետ Տ. Կարապետեանի 1 կալ , 1 արտ ,

1 պարտէզ , 15 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Չօպան օղլու Ահմէտ չափուչ :

14 . Պայազլիտ . Չըլլիան . — Գիւղին Հայ հասարակութեան 500 ոսկւոյ արժողութեամբ կալուածն 30 ոսկիի ծախուած է Ինազատէ Իպրահիմ հաճի Իրսի որդւոց :

15 . Բղի . Օսնակ . — 10 անձերու ըստ ցուցակի զանազան գետինները եւ արտեր գրաւած են պարտքի տեղ Տէտէ պէյ եւ Պէքիր աղա :

16 . Ճերմակ . — 10 անձերու՝ ըստ ցուցակի , գետինները , արտերը , մարդերը եւն . գրաւած են պարտքի տեղ Նէճիպ աղա եւ Հասան պէյ :

17 . Դերջան . Թառու . — 2 անձերու արտերը պարտքի տեղ գրաւած են Մէհմէտ պէյ եւ Հայտար աղա :

18 . Աղաքեր . — 21 անձնաւորութեանց ըստ ցուցակի , արտերը , տուները , մարգագետինները եւ այլն գրաւած են Խրչօ պէյ Հասան , Կէճէնէկի Յուսօ աղա :

19 . Ասորիզում . — 11 անձերու՝ ըստ ցուցակի կալուածները հողերը , արա . մարգ պարտքի փոխարէն գրաւած են՝ Սիւրմէնէյի Քիամիլ , Հոզնիկի Ահմէտ եւ այլք :

20 . Մամախարուն . — 13 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտեր , մարգեր , եւ այլն պարտքի տեղ գրաւած են Հայտար պէյ եւ ուրիշներ :

21 . Բագալիչ . — 4 հայերու կալուածները ըստ ցուցակի . գրաւած են Մուլա Մէհմէտ Պալապան Ալերէթէն Հիւսէին աղա եւ այլք :

22 . Դոլնիկ . — 16 անձերու արտերը , մարգերը եւ այլն պարտքի տեղ նոյնք գրաւած են :

23 . Բասէն . Խոսրովերան . — Յակոբ Օհաննէսեանի արտը , մարգը , Մարագը 111 լիրա արժողութեամբ 11 լիրայի փոխարէն գրաւած է Պապա էֆէնտիի տղան :

24 . Ճոսաուն . — Յ . եւ Մէլքոն Օհաննէսեանի մարգագետինները եւ 12 արտը 130 լիրա արժողութեամբ 51 լիրայի

փոխարէն գրաւած է Աորաջայեյի Նուրալի Ս . Էլման :

25 . Բասերչ . Բաղափին մեջ . — Արշակ Սարգիսեանի 7 արտերը 250 լիրա արժողութեամբ 47 լիրայի փոխարէն գրաւած է Բաթօ պէյ :

Ե Ր Զ Ն Կ Ա .

1 . — Բերկրի գիւղէն , Յարութիւն Պեարտեանի տունը 50 Լ . փոխարէն գրաւած են Քիւրաերը :

2 . Սպեր Շեշին . — Յովհաննէս Ալեօեանի արտը եւ տունը 5 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է 1902ին Շէշէնյի Մանիլ :

Բ Ա Ղ Է Շ

1 . Մօզակ . — 10 գիւղացիներու՝ ըստ ցուցակի զանազան կալուածներ , արա , տուն եւն . պարտքի տեղ գրաւած է Նէճմէալն էֆէնտի :

2 . Օզսկան Կորլու . — Հայ հասարակութեան հողերը եւ Եկեղեցին գրաւած է 45 ոսկւոյ փոխարէն Եռսուֆ աղան :

3 . Սղերզ . Երուն . — Յովէ Մուրաաեանի 18 արտերն 448 տէօնիւմ 12000 զշ . արժողութեամբ գրաւի տակ :

4 . Ղարզան . Պերա . — Սիմօն Յարութիւնեանի արան 44 տէօնիւմ 3000 զշ . արժողութեամբ գրաւած են 350 զշ . փոխարէն Զոզյի Պէտէրխանզատէ Ալի եւ Էօմէր 1900 ին :

5 . Հասհասֆ . — Սարգիս Կարպօեանի 16 արտերն 36 տէօնիւմ 2000 զշ . փոխարէն 1904ին գրաւած է Թալքօթան աշերէթին Նասօ պինի Մահմէտ :

6 . Կինճ-Չեվլիկ . — Նազարէթ Պօղոսեանի 3 արտը 100 լիրա արժողութեամբ 12 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Ազրուհարցի հաճի Իսմայիլ :

Ղազար Գրիգորեանի արտը 40 տէօնիւմ 60 լիրա արժողութեամբ 10 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Զիվլիկի փաշա պէյ :

Հազար Գրիգորեանի ուրիշ 3 արտերը 150 տէօնիւմ 110 լիրա արժողութեամբ 20 ոսկւոյ փոխարէն 1902ին գրաւած է Վէրի Աղբորցի հաճի Մահմուտ :

7. Մուխի Մկրտիչի 1 արտը 60 տէօն, 19 լիրա արժողութեամբ 9 ոսկւոյ փոխարէն 1900ին գրաւած է Չէլիկցի Սլօի որդի Հասան :

Ալիքսան Նալպանտեանի 2 արտերը 40 տէօն, 10 լիրա արժողութեամբ 6 լիրայի փոխարէն գրաւած է Շէլիկցի Ահմէտ աղա :

Տ Ի Գ Ր Ա Ն Ա Կ Ե Ր Տ

1. Ֆարդիկ . — Սօլօ Գօթօեանի 1 ջրաղացքը 300 զրշի փոխարէն գրաւած է Ապտիւլլահ պէյպատէ Սատըզ :

2. Համիճան . — Սալքանցի Մկօի 1 արտը 64 տէօն, 300 լիրա արժողութեամբ 80 զրշի փոխարէն 1900ին գրաւած է Սատըզ պէյ :

3. Փիրան . — Թալմաս Պօղոսեանի, 1 տունը 1 խանութը, եւ մէկ պարտէզը 150 լիրա արժողութեամբ 200 զրշի փոխարէն գրաւած է Զրքի աղայի որդի հաճի :

4. Բալու . Խօշմաք . — Նազարէթ Արփանեանի կալուածները, հողերը 20 տէօնիւմ եւ պարտէզ 18000 զրշ. արժողութեամբ 300 զրշ. փոխարէն գրաւած է հաճի Շէրիֆ զատէ Մէհմէտ :

5. Սղամ . — Սարգիս Դաւիթեանի 2 պարտէզը 30 լիրա արժողութեամբ 150 զրշ. փոխարէն գրաւած է Իրրահիմ պէյ, Յովսէփ Մանէլեանի պարտէզը 15 լիրա արժողութեամբ 100 զրշի փոխարէն գրաւած է Իպրահիմ պէյ :

6. Նպշի . — Յովակիմ Յարութեանեանի 1 այգին 80 ոսկի արժողութեամբ 5 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Սէպատիւլլահ էֆէնտի : Պօղոս Պետրոսեանի 2 այգին 64 տէօն, գրաւած է Նոյն Սէպատիւլլահ էֆ. :

Ս Ե Բ Ա Ս Տ Ի Ա

1. Անասիա . — Հաճի Սերովբ Ատիճեանի ագարակը 800 տէօն, 74 լիրայի փոխարէն գրաւած է Միւֆթի զատէ Դեամլի :

2. Գրգըլաղան . — Մկրտիչ Չիլեանի Ալիւրի գործարանը եւ Թթաստանը 1200 լիրա արժողութեամբ 300 լիրայի փոխարէն գրաւած է մօհապէպի պաշտօնեայ քեաթիպ Համօի պէյ :

3. Շ. Գ. Հիւսար . — Սոն Շեհիր Անդրեաս գիւղ . — 60ի մօտ անձերու ըստ ցուցակի, արտեր, տուններ եւն. կալուածներ գրաւած են զանազան անձերը ըստ ցուցակի :

Պրամազ . — 6 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտեր մարգեր եւն. պարտքի տեղ գրաւած են այլ եւ այլ անձեր :

4. Եհնիկիւղ . — 12 անձերու ըստ ցուցակի, արտեր, տուններ, մարգեր եւն. պարտքի գրաւած են տեղացի զանազան անձեր :

5. Վերի Ածպսեր . — 115ի մօտ Հաներու՝ ըստ ցուցակի, արտեր եւ ուրիշ զանազան ստացուածքներ պարտքի տեղ գրաւած են գիււարաբար Մօլլա Հասան օղլու Հիւսէյին, Գարիպ օղլու Իսմայիլ եւ այլք :

Վարի Ածպսեր . — 70 զանազան Հայ գիւղացիներու ըստ ցուցակի արտեր, մարգեր . եւ այլ կարեւոր կալուածներ պարտքի փոխարէն գրաւած են այլ եւ այլ Թուրքեր, մասնաւորաբար Պէքիբ զատէ Ասըմ լազ Շաքիր, եւ այլք . ըստ ցուցակի :

7. Աղրանֆա . 3 անձերու արտերը գրաւած է պարտքի տեղ Խուրտամ պէյ :

8. Կրանան . — 5 անձերու՝ ըստ ցուցակի, արտեր գոմեր եւ այլ գրաւած են Պէքիբ աղա եւ այլք :

9. Սիւ . — 13 Հայ գիւղացեաց՝ ըստ ցուցակի, զանազան կալուածները գրաւած է Պէհրիկ օղլու Ասիմ :

10. Գումեշօն . — Սլամօնիկի 6 զիւղացիներու արտօրը , մարգերը գրաւած են ըստ ցուցակի զանազան իսլամ :

12. Իզգէնկի . — Գիւղացւոց զանազան արտօրը գրաւած են պարտքի փոխարէն Մէհմէտ Ալի եւ ալլը :

13. Ապանա . — 12 գիւղացւոց արտօրն եւն . գրաւած են տեղացի իսլամներ , ըստ ցուցակի :

14. Ագսեկէնի . — 8 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտօր եւն գրաւած են զանազան անձեր ըստ ցուցակի :

Ազուանիս . — 10 անձերու՝ ըստ ցուցակի զանազան կարեւոր կալուածներ պարտքի փոխարէն գրաւած են տեղացի ազգեցիկ ազաններ :

15. Անեղրի . — 20ի մօտ անձերու՝ ըստ ցուցակի կալուածները գրաւած են զիստօրարար Քէլ Զասան եւ այլ բռնաւորք ըստ ցուցակի :

16. Պուսէյիս . — 28 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտօրը , մարգերը , եւ այլ գրաւած են պարտքի փոխարէն զանազան իսլամ բռնաւորներ :

17. — Ծիպեռի . — 10 Հայ գիւղացիներու՝ ըստ ցուցակի , կալուածները գրաւած են տեղացի թուրքերը :

18. Քաղափին լեռ . — Զանազան թաղերու մէջ պարտքի տեղ գրաւած են թուրքերը Հայերու կալուածները :

19. Կիւրին . Չարու . — Գրիգոր Պահաուրեանի 5 խանութք եւ մթերանոցը պարտքի փոխարէն գրաւի տակ :

Հ Ա Լ Է Պ

Մարաշ . — Յակոբ Մթենեանի 150

ոսկի արժողութեամբ հողը 10 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Հասան Ֆէհմի էֆ . :

Ի Ձ Մ Ի Տ

Չուֆուր գիւղ . — Եկեղեցւոց սեփական արտը 100 աւօնիմ 50 լիրա արժողութեամբ 750 զրշ . փոխարէն գրաւած են Պօսնացի զաղթականներ :

Է Ն Կ Ի Ի Ր Ի

1. — Սարգիս Սուլաեանի 1 այգին 60 լիրա արժողութեամբ 119 ոսկիի փոխարէն գրաւած է Ահմէտ օղլու Հասան :

Աստքիլ Ճէճէեանի 1 այգին 30 ոսկի արժողութեամբ 44 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Գասթը օղլու հօճի Ահմէտ :

Սահակ Դազարեանի 1 արտը , 1 այգին պարտքի փոխարէն գրաւած է Չէրքէզ Պէյլատէ Հանիք :

Յարութիւն , Պեարուս , Պօղոս Գասպարեանի 4 ջրաղացքը 100 լիրա արժողութեամբ 30 ոսկւոյ փոխարէն գրաւած է Չէրքէզ զատէ Հանիք :

2. Բազէշ . Մուշ . Կարո Աշակօզ . — Բարսեղ եւ Յօնն Էլտէեանի եւ Գրիգոր Աղահանեանի 200 լիրա արժողութեամբ 10 արտերուն եւ 3 շէնքերուն եւ մարգերուն գրաւած 15 լիրայի երաշխաւորութեան փոխարէն տեղի ունեցած է տեղւոյն ցեղապետներէն Իսմայիլ աղա եւ Մէհմէտ Սէլիմ Ալի պէյի կողմանէ :

Բաբերդ . Հընտէ գիւղ . — Եզէկիէլ Պօղոսեանի 40 կանոց եւ 80 ոսկի արժողութեամբ գրաւած է բանի հողն 13 ոսկւոյ փոխարէն 1897ին , Մաղում պէյ :

ԱՆՈՇԱՆ ԿԱՐԱՄԱՆՔ ԿՈՒՍԱՐԷՆ

Ա.ԿՈՐԻՆԻ ԳՐԱՆՈՒՄՆԵՐ

Կ Ա Ր Ի Ն

1. ԽճՈՒՆ. — Այլաճվորտի եւ Մհա-
ցական Գէորգեանի արտերն մարդերն զը-
րաւած է Զէնկացի Օմար Մէհմէտ :

Մեղիք Արթինեանի 4 արտերը 21 տէ-
նիւմ գրաւած է նոյն տնէն :

2. ԱՐՈՒՆ. — Յարութիւն Քօջոհեանի 1
մարդը գրաւած է Տիվանացի Այի :

3. ԴԵՐՋԱՆ. Ալիմեֆ. — 38 տն-
նաւորութեանց ըստ ցուցակի արտերը
տուները, եւ այլ կալուածները գրաւած
են Իպիշ զատէ հաճի Իպրահիմ Կասկանցի
նէնէ պէյ եւ այլք :

4. ՄԱՐՈՒՆ. — 32 Հայ գիւղացիներու
ըստ ցուցակի՝ արտեր, մարդեր եւ ալ
կարեւոր կալուածներ գրաւած են տեղացի
բնաւոր Շէյխեր եւ Բերտեր :

Բ Ա Ղ Է Շ

1. ՍԷՐԴ. Քիւֆրա. — Յսկօր Սար-
գիսեանի 1 տունը 3 մէհտի փոխարէն
գրաւած է 1895ին Զէլէկցի Սաչաֆօ :

2. ՕՍԻՐԵԱՆ. — Միքայէլ Դըրգօրեա-
նի 1 այգին 25 արօտաւար 800 զըշ. փո-
խարէն գրաւած է հաճի Հասան զատէ
Ապարի :

3. ՇԷՐՎԱՆ. Խանսակ. — Միւրզա Ա-
ւետիսեանի 1 արար 5 մէհտի փոխարէն
1902ին գրաւած են Խան աղա եւ Խաղմօ :

4. ԷՐՈՆ. — Հայ հասարակութեան
եկեղեցին եւ հողերը գրաւած են հաճի
Նանմէտին եւ այլք :

5. ՍԻՎԱՆ. Փարիկն. — Թովմաս
Կրօնեանի եւ Արթին Կրճօհեանի այգին գրա-
ւած է Ապտիւլլահ զատէ Սատրգ :

6. ՄՈՒՆ. Արթիսոն. — 46 տններու՝

ըստ ցուցակի հողերը արտերը եւ տունե-
րը Սալաֆօ / գրաւած են Մշեցի Միւրզա .
Արթիսոնի Ազատ, Եաղէն, Մշեցի Թէլօ,
Եուսուֆ : Իսկ 3 տններու 2 տունն եւ 20
արտերն նոյն եղանակաւ գրաւած են Թէ-
լօ, Մէրզա եւ այլք :

7. ՔՐԻՍՏՈՒՄ. — 40 տններու 150 ար-
տերը եւ մարդերը 4200 տէն. եւ 500 լի-
րա արժողութեամբ Սալաֆօ / եւ բնի գր-
աւած են Մշեցի հաճի Հաֆուպ, Մսթօ,
Բաշօ, Իպօ եւ այլք :

8. ԱՂԻՃԱՆ. — 34 տններու՝ ըստ ցու-
ցակի, մարդերը, արտերը, Սալաֆօ / գր-
աւած են Քերիմ աղա, հաճի Ճէզայիր
Էմին Հաֆուպ եւ այլք :

9. ՄԵՆԱՂ. — 33 տններու՝ ըստ ցու-
ցակի, արտերն ու կալուածներն գրաւած
են Սալաֆօ / Թալօ, Բաղեչցի Մէհմէտի
որդի Փաղի, Մշկօ Ապտիւլլահ, Բաղեչցի
Իպրահիմ Ապտիւլի Եո սուֆ եւ այլք :

10. ԴՐԱՄԵՐՏ. — 28 գիւղացիներու
զոնազան կալուածները Սալաֆօ / գրա-
ւած են մէկ մասը Այիգլանցի Պաղլա,
Մշեցի Եագուպ եւ միւս մասն ալ կասա-
վարութիւնը գաղթականներու տունած է :

11. ՇԵՅԻՍ ԵՈՒՆՈՒՓ. — Գիւղին 1 յօ-
րօր մասի հողերն եւ 4300 տէն. Սալա-
ֆօ / գրաւած են Սատղ եւ Մէլլուտ,
Մշեցի հաճի Ասատ, Կիւլ Ամէտ Եագու-
պի աղան :

Խըզաղաճ. — 33 տնուոր հայերու 82
արտերն Սալաֆօ / գրաւած են Մշեցի Ճէ-
զայիր աղա :

6 Տնուոր հայերու եւ Մշկէի Ագարակին
բոլոր հողերը եւ պուրակ 1000 լիւրա ար-
ժողութեամբ գրաւած են Սալաֆօ / Աւատ,
Ամար եւ Մըհէ 1890ին :

12. ՓՈՂՐԻՍՈՒՄ. — 53 տններու հողերն

արտերն եւ այլ կալուածները գրաւած են Սալաֆով 1898-1908 հաճի եասին, Օմէր, Ֆահր եւ Ապտիւլլաէ :

13. Իրիչակ . — 12 հայերու հողերն Սալաֆով գրաւած են Շէյխ Սալան :

14. Գառնի . — Սալաֆով գրաւած են զանազան բնաւորներ հայերու կալուածները :

15. Քարձուր . — Գիւղին 3 անձերու ըստ ցուցակի, հողերն եւ մէկ ջրողայն Սալաֆով գրաւած են Մշեցի Ապտիւլ-րահիմի աղայ Ֆաթուլա Հասան :

16. Աղման . — Գիւղի հասարակութեան 6 արտերն Սալաֆով գրաւած է Իսո անուն Բիւրա մը : 4 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտերն Սալաֆով գրաւած են Մըշեցի հաճի Նիազի, Իսո, հաճի Մսթաֆա եւ այլք :

17. Ալիգրնան . — Գիւղի 23 անձերու՝ ըստ ցուցակի, արտերն եւ այլ կալուածներն Սալաֆով գրաւած են Խալիլ էֆ. Մշեցի Պէլալ եւ այլք : Մէկ մասը ֆէրազով :

18. Սոդգում . — Գիւղին 31 անձերու՝ ըստ ցուցակի, արտերն եւ այլ կալուածներն Սալաֆով գրաւած են Միւրլօի Նարրի Բօթանէնց Հասան, Ապտիւլլան, Թաքուր Մէհմէտ, Մշեցի Հասան, Մէհմէտ Բօթանէնց Նիազի եւ այլք :

19. Զրիկ . — Գիւղին 20 անձերու՝ ըստ ցուցակի, հողերն ու կալուածներն Սալաֆով գրաւած են Իւզգաչի Նատուր, Ահմէտի Եասին Մէմէտ Նատուր հաճի Իսա եւ այլք :

20. Ծղակ . — Վեց անձերու հողերն ու կալուածներն Սալաֆով գրաւած են Պչարի Թիմուր, Մամօ, Ալօ եւ այլք :

21. Ծագաղջուր . Արքերք . — Սալաֆով գրաւած են գիւղացեաց սեփական 450 աէօնիւմ տարածութեամբ արտերը, Մշեցի Մահէրի Տէրլիշ, Ահմէտ Բէվրօ Շէյխ Հասան, Զէրքէզ Ալի պէյ եւ Թիմուր աղա :

22. Յունան . — Գիւղին համայնքին արտերը եւ մարգերը Սալաֆով գրաւած են Մշեցի հաճի Իսայր, Ամար եւ ուրիշ Թուրքեր եւ Բիւրտեր անժերաղ :

23. Ապրպահար . — Զօրավեղցի Բիւրտերը գրաւած են գիւղին 3 անձերու կալուածները Սալաֆով :

24. Քիւրսմէյսան . — Գիւղին համայնքին 600 աէօնիւմ արտերը Սալաֆով գրաւած են 1895-1908 գիւղին աղան եւ այլք :

25. Սնծնուս . — Սալաֆով գրաւած են 3 անձերու հողերը Եասին Թահիպ եւ Ճէզալիւր աղա :

26. Շւնլակ . — Գիւղին վերադրեալ արտերն եւ արօտավայրերն Սալաֆով գրաւած են Քիթան զատէ Շէրիֆ եւ Մահմուտ զատէ :

Գիւղին սեփական 2 գոմերն, 42 մարգերն 40 կալն 32 այգին եւն. Սալաֆով գրաւած են հաճի Ֆարրզ եւ Կէամէ Յաւսոյ :

27. Քօրսիկ . — Գիւղին Համայնքին 200 արտերն Սալաֆով գրաւած է Պալաքցի հաճի Ֆարրզ :

28. Շւնլակ . — Գիւղին 37 անուոր հայերու 4 արօտատեղին 2 ջրաղացն 13 մարգերն 25 կալն, 1 ծառաստան եւ 2 այգի Սալաֆով գրաւած են հանդերձ ու սողման ջրով Դէլօցօ Հասան, Շաքիր Նազիր, Մահմուտի Փազէ, Էնէշլի Ֆաթօ, եւ այլ Բիւրտեր :

29. Գում . — Գիւղին 3 արտերն Սալաֆով գրաւած է ֆէրազով Մշեցի Իպրահիմ եւ 2 մազ ալ հաճի Ամար Սալաֆով :

30. Առինչլանֆ . — 13 տուններու բազմաթիւ արտեր եւ շէնքերը Սալաֆով գրաւած է 1900-1908 Մշեցի Նասուլլահ աղա : Նոյնպէս 9 տուններու արտեր եւ մարգերը Սալաֆով Մսթաֆա աղա : 2 տուններու 7 արտերն Մէվլուտ աղան : 5 տուններու արտերը եւ մարգերը Մշեցի Թուրքեր : 3 տուններու արտեր եւ մարգեր Շամօ Խալիլ :

31. Ծփնա . — Գիւղին 14 արտերն Սալաֆով գրաւած են Նամարի Իպրահիմ եւ Մէվլուտ : 4 գիւղացիներու՝ ըստ ցուցակի, Սալաֆով գրաւած են ձիկրաշէնցի

հաճի Մօթաթա Պաճարի հաճի, հաճի
Խալին :

32. Պրիմաֆ. — Գիւղին հողերը Սա-
լաֆով գրաւած են Ալմանցի Բիւրտեր :

33. Արսոնֆ. — Գիւղացւոյ 6 արտերն
Սալաֆով գրաւած են իսլամ մուհաճիրներ :

34. Դիմիկի. — Գիւղացիներու 35 ար-
տերն եւ մարգերը 400 տէօնիւմ տարու-
ծութեամբ Սալաֆով գրաւած են Մուշեցի
Պայրամ էֆ. եւ գիւղին Բիւրտերը :

35. Խաղիւղ. — Գիւղին հայերու
200 արտերն 30 չէնքերն, 9 ջրաղացքը
եւ 8 ուրիշ արտերը գրաւած են Սալա-
ֆով հաճի Ֆարրզ եւ ուրիշ Բիւրտեր :

36. Աղունֆ. — Գիւղին 54 անձերու,
ըստ ցուցակի, արտերն եւ մարգերը Սա-
լաֆով գրաւած են Մշեցի Միրզօ Նաաըր
Գօթան զատի Ճաֆար, Պիլալ զատի Իպ-
րահիմ, Ապտիւլրահիմ, տեղացի Բիւրտեր
Հասան Եւսուֆ եւն. ոմանք ֆէրաղով :

37. Հերիկեր. — Գիւղացւոց 1 արտ
եւ 1 մարգը Սալաֆով գրաւած են Իւզէ-
րէ էֆ. եւ Իւմօի Պօլօ, նոյնպէս Ստեփանի
14 արտերը եւ 1 մարգը :

38. Կուրալիւ. — Գիւղացւոց 28 ար-
տերն Սալաֆով գրաւած են 1895—900
Մշեցի Մէհմէտ աղա եւ Հասան աղա :

39. Բաղու. — Գիւղին համայնքին 20
արտերն եւ մարգերը 250 տէօն. Սալա-
ֆով գրաւած են Իպրահիմ պէյի թոռ եւ
որիշներ :

40. Օրկնոց. — Գիւղին համայնքին
հողերն Սալաֆով գրաւած են գիւղին պէ-
յիքը եւ Բիւրտերը :

Խարց. — Գիւղին 10—15 արտերը
Սալաֆով գրաւած են գիւղին պ'յը, եւ

Մառնկի Բիւրտերը իսկ 27 հայերու 55
արտերն գրաւած են Չէրքէզներ :

41. Շէյխալան. — Գիւղին Հալ հա-
սարակութեան 37 արտերն 380 տէօնիւմ
Սալաֆով գրաւած են 1895—1900 Մշեցի
Քաջուլ աղա եւ այլք :

42. Առիւն. — 68 անձերու 79 ար-
տերն Սալաֆով գրաւած են Քօթանէնց
Նաաըրլահ հաճի Մօթաֆա Խալիլ էֆ.էի
եւ այլոց կողմէ :

12 Անձերու արտերը գրաւած են Մշե-
ցի Մէհմէտ աղան հաճի Մօթաֆա Մար-
հանի Պայրամ եւ այլք :

12 Անձերու արտերն գրաւած են Մը-
շեցի Մէհմէտ աղա, հաճի Մօթաֆա Պուր-
հանի, Պայրամ եւ այլք :

43. Մոկունֆ. — 19 անձերու արտե-
րն գրաւած են Սալաֆով հաճի Ալօն եւ
Իպրահիմ էֆ. :

44. Բերդալ. — Հայ հասարակու-
թեան 27 անձերու արտերն ու կալուած-
ներն Սալաֆով գրաւած են Մշեցի Պագալ
Համիտ, Խշուրցի Բէշէլ Ահմէտ Խզարցի
Սէրիմ, Մշեցի Հիւսէյին Պերզէնցի Շաքիր
եւ այլք : Հայ համայնքին անտառի մի
մասն գրաւած է Մշեցի Ֆ'թուլլահ :

45. Արֆալիւնֆ. — 13 անձերու ար-
տերն Սալաֆով գրաւած են Մշեցի Նիա-
զի, Ինօ, Ճաֆօ, Կէօմէի, Ուսօ, Պազէ-
տի Լամուկ եւ այլն :

46. Առիւն. — 14 ընտանեաց 27 ար-
տերն Սալաֆով գրաւած է Քէօռ Ապտիւլ-
րաղաֆ : 22 անձանց 28 արտերն Սալաֆով
գրաւած են Մուշեցի հաճի Վալէ եւ որ-
դիք :

1890Էն առաջ տեղի ունեցած

Կարեւոր գրաւումներ

Ե Ր Զ Ն Կ Ա

1. Բոլոմար. — Փիլիպպոս Բարսեւանի 4 արտեր ըստ ցուցակի, պարտեղը եւ այլն գրաւած են ըստ 1879ին Հիւսէյին օղլու Հալաֆէ :

Կարապետ Նիկողոսեանի արտերը եւ մարգեղեւորները ըստ ցուցակի գրաւած է 1874ին Գարաբըլան օղլու վէ պիրատէրէր :

2. Ուսպար. — Թորոս եւ Գասպար Մինասեանի արտեր մարգեր են. կառուածներ ըստ ցուցակի գրաւած են Զարբ Աշիւրէթապետ Հիւսէյին աղա եւ որդիքը :

3. Բերկրի. — Տիգրան Սամաւէլեանի 4 արտերը ըստ ցուցակի, պարտեղը եւ այլն գրաւած են ըստ 1871ին Հիւսէյինի աղա Ահմէտ, Սուլէյման, Մուսա պէյ :

4. Իսմաիլ. — Գալուստ Սարգիսեանի 3 արտերը ըստ ցուցակի, պարտեղը եւ այլն գրաւած են ըստ 1874ին Մեծ Պաքա Եւսուֆ :

5. Հարսի. — Յարութիւն Օհանէսեանի, տուն արտերն են. 1874ին ըստ ցուցակի գրաւած է Ահմէտ օղլու աղա Մուսա :

6. Ուռի. — Ղեւոնդ Քիւրքիճեանի 3 արտերը 1888ին ըստ ցուցակի գրաւած է Թովմիս օղլու Սարգս :

7. Հասանօղլա. — Հայ հասարակութեան 4 արտեր, ջուր են. գրաւած են 1866-1887-1888ին Գնիկ օղլու Շահան եւ այլք :

8. Քէմախ. Դավիթեան. — Հայ հասարակութեան, արտեր, տուններ են. գրաւած են ըստ 1860ին Թորթան զիւղացիք :

9. Մարեֆ. — Հայ հասարակութեան կայուածներ 1870ին ըստ ցուցակի գրաւած է Ղօզանցի Պօղ աղա :

10. Խնձորիկ. — 3 զիւղացիներու արտեր, մարգերն են. ըստ ցուցակի գրաւած են 1888ին տեղացի աղաներ :

11. Քեմախ. Պալապան. — Մինասեանի արտեր 1895ին ըստ ցուցակի գրաւած է Աշիւրաղիկը Խեմիճէ :

12. Կեօնիկ. — 5 տնտեսութեան ըստ ցուցակի, արտեր, տուններ են. 1882ին ըստ ցուցակի գրաւած է Պալապան աշխատէն Աշիւրաղիկը :

13. Չիւրիւք. — 5 տնտեսութեան ըստ ցուցակի, արտեր, մարգեր, են. 1882ին գրաւած է Տորոս Աշիւրաղիկը :

14. Տաճիկ եւ Կոռֆ. — Դիւղերու 3 տնտեսութեան ըստ ցուցակի արտեր են. գրաւած է ըստ 1874ին Սարգիսեանի աշխատէն :

15. Տաճիկ. — Գիւղին 20 զիւղացիներու ըստ ցուցակի, արտեր, եւ այլն 1871ին գրաւած են ըստ ցուցակի գրաւած են ըստ 1874ին Սարգիսեանի աշխատէն :

16. Սուրբ-Չեմիկ. — Աստուր Սուրբիւնի 1 գետինը ըստ ցուցակի գրաւած 1889ին էմին աղա :

17. Թմաւնի. — Յարութիւն Շիրինեանի 1 տունը 1881ին գրաւած ըստ ցուցակի Ահմէտ էֆ :

18. Դիւղերու. — Յարութիւն Դաւիթեանի 1 արտը 5 տնտեսութեան 1883ին գրաւած են Սուրբիւն եւ Մէհմէտ էֆ :

Մարգար Եւսեփեանի, 1 արտը 8 տնտեսութեան գրաւած է ըստ 1888ին Շիրինի պէյ : Թորոս Պալապանի 1 գետինը 1888ին ըստ ցուցակի գրաւած է Իսմայիլ :

Տ. Ստեփան Գահանայի 1 գետինը 1880ին ըստ ցուցակի գրաւած է Մէարէսէն :

19. Դեղախոռ. — Դիւղին 1 արտը

բոնի 1888ին գրաւած են Ծվանցիք եւ Փողջիկեցիք :

20. Նորշեն . — 3 աղգայնոց գետինը 1888ին գրաւած են բոնի Խալիլ Չալուշ Մսթաֆա եւ այլք :

21. Բղի. Ապսղնակ . — Մինաս Սահակեանի 5 արտերը 500 տէօնիւմ 1888ին բոնի գրաւած է Հասան աղա :

Վ Ա Ն

1. Աղբակ . Կաղուաց . — Գիւղին Հայ հասարակութեան սեփական 72 արտերն եւ անտառներ բոնի 1878ին Բիւրտերը գրաւած եւ ֆէրաղ ըրած են :

2. Պինկերս . — Ասմար Հազօհանի արտը 9 տէօնիւմ բոնի գրաւած է 1880ի հաճի Բիւրէ :

Բ Ա Ղ Է Շ

1. Ճեմերգղբ . — Իսակ Սալպէեանի արտերը 1868ին բոնի գրաւած է Ղարզանի Էմիրներէն Մէճիա :

2. Կակօս . — Սարգիս Օհանեանի ջըրաղացը 1888ին բոնի գրաւած են Ահմէտ Հասօ , Շէրօ եւ այլք :

3. Սղերդ Բաղաֆ . — Սորթող Իսօ Ջէրաւէեանի տունը խանութը 1883ին գրաւած է բոնի Ապտիլլահիւմ Տապաղ :

Ս Ե Բ Ա Ս Տ Ի Ա

1. Գուշաեասը . — 5 անձերու՝ ըստ ցուցակի արտեր , մարդեր եւ այլն 1870ին բոնի գրաւած է Կառափարոքիւնը եւ զաղթականաց տուած :

2. Չիֆիլիօրհեն . — 4 անձերու՝ ըստ ցուցակի , 1878ին գրաւած են Կառափարոքիւնը եւ Գանկալ Աղասի Ապտիլլահիւմ փաշա :

3. Եարնիսար . Գիւղացւոց հողերը 1878ին Կառափարոքիւնը բոնի գրաւած եւ Չէրքէզաց տուած է :

Գ Ա Ս Թ Է Մ Ո Ի Ն Ի

1. Գարասուշալէ . — Պաղտասար եւ Գէորգ Գըրըքճեանի արտը , 25 տէօնիւմ 1883ին բոնի գրաւած են Գրակէօզ օղլու Էօմէր Իպրահիմ եւ այլք :

2. Գարաւկա . — Կիրակոս Փանասեանի 1 աղարակը բոնութեամբ գրաւած է Այաթնլը օղլու Կիւրճի Օսման : Աղարակին տարածութիւնը 100 տէօնիւմէն աւելի է :

3. Տիւրիկ . Բինկեան . — Յակոբ Էօփրաշալիանեանի մէկ ու կէս աղարակը եւ առուանոցը 1878ին Տիւրիկցի Օսման պէյ բաժնեկից ըլլալուն գրաւած է բոնի :

4. Թօնու . — Գիւղացիի մը 1 արտը 5 տէօնիւմ բոնի գրաւած է 1882ին Գարէտիէլի Մէվլուտ էֆ . :

Տօնիկ Մարկոսեանի 1 արտը 4 տէօնիւմ 1883ին բոնի գրաւած է Սըղըր գիւղացի Մէհմէտ Քէհեա :

Տօնիկ Տօնիկեանի 1 արտը , 8 տէօնիւմ 1889ին բոնի գրաւած է Բիւրտ օղլու Ալի :

Ասամին մէկ արտը 12 տէօնիւմ , գրաւած է բոնի 1887ին Աղճար գիւղացի Եօնուս օղլու Եօնուս :

Վ Ե Ր Զ

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0533732

2541

9FLL

644
280

